

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

De Divina Psalmodia, Ejusque Causis, Mysteriis, Et Disciplinis, deque variis Ritibus omnium Ecclesiarum in psallendis Divinis Officiis, Tractatus, Historicvs, Symbolicvs, Asceticvs. Sive Psallentis Ecclesiae Harmonia - Opus novum, & curiosum, ac multiplici eruditione illustratum ... Operum ...

Bona, Giovanni

Parisiis, 1678

§. 2. Effectus solis in meridie quomodo impiis, & justis conveniant. Quid sit meridies. Affectus sponsae quarentis ubi pascat, ubi cubet sponsus. Cur meridie oremus. Mediocritas laudatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9929

*Quin sciat quicquid spatiosuos amplo
Orbis continet ambitu.
Verus hic ergo celebrandus est sol,
Qui solus videt omnia.*

§. II.

*Effectus solis in meridie quomodo impiis, & justis
convenient. Quid sit meridies. Affectus Sponsæ
querentis ubi pascat, ubi cubet Sponsus. Cur
meridie oremus. Mediocritas laudatur.*

I. SOL itaque aureo suo jubare rutilans Dei gloriam
Sannuntiat, dum oritur: cujus formositatem de-
clarans beatus (a) David inquit, *Et ipse tanquam sponsus
procedens de thalamo suo.* At in meridiano quasi suc-
censa fornax exurens terram, igneosque radios exsufflans
nonne immensam, & inaccessibilem divini luminis
claritatem evidentissimè demonstrat? (b) Sanè *Deus
noster ignis consumens est*, fornacem custodiens in operi-
bus ardoris, quia sceleratis supplicia præparat gehennæ:
tripliciter exurens montes, quia superbos ob elatas
cogitationes, obtumentia verba, ob sacrilegas opera-
tiones æternis ignibus castigat. Radiis suis obæcat
oculos, quia doctrina sua impiorum mentes obtene-
brat, ut videntes non videant, & audientes non intelli-
gant; & qui in sordibus sunt, sordescant adhuc. (c)
Cumque audire noluerint dicentem, *Ambulate dum
lucem habetis*, dicent postea cum Propheta, *Impegimus
meridie quasi in tenebris, multiplicata sunt iniquitates nostræ.*
De quibus dixit Job: *Per diem incurrent tenebras, &
quasi nocte sic palpabunt in meridie.* At in extrema dif-

a Psal. 18. b Deuter. 4. 24. c Isai. 60. 10. Luc. 8. 10. Apoc. 22. 11. Joan. 12.
35. Isai 59. 10. 12. Job. 5. 14. Malach. 3. 2. Isai. 33. 14.

cussionis die fiet quod sequitur, *In conspectu ardoris ejus quis poterit sustinere? Quis poterit cogitare diem adventus ejus? Quis poterit habitare cum adoribus sempiternis?* Hæc de impiis, nam justorum alia est ratio. Hos tripliciter exurit, quia cor eorum igne pœnitentiæ per contritionem, confessionem, & satisfactionem emundat: sanctæ Trinitatis cognitione illustrat; fide, spe, & charitate corroborat: Igneis doctrinæ radiis mentes illorum succendit, & inextinguibili amoris incendio omnino liquefacit, & renovat, efficitque divinæ naturæ consortes. Hinc illæ mentis elevationes, suspensiones mysticæ, spirituales ebrietates: hinc uniones, raptus, extases: hinc illæ (d) voces, *Anima mea liquefacta est, ut dilectus loquutus est: Ego dilecto meo, & ad me conversio ejus: Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo.* Sextam igitur horam colimus, & solemnem precum recitatione observamus, ut dum sol in auge comburit terram, sol etiam mysticus incalescat super nos, & ferventissimo suæ dilectionis ardore corda nostra succendat, & in eis requiescat. Quia enim sponsus, ait (e) Philippus Abbas, amari desiderat, amor autem ignis est, quos amore conspicit accendi & ardere, in his tanquam in lectulo quietis gratia vult jacere. Et propter hoc non nisi in meridie cubare perhibetur, cum sol cœlo vicinior à terra longius remoyetur: cum solito ferventior emittit radios puriores, cum majori torret incendio campos ætheris largiores. Nam sicut hostis nequam, auctor mali, princeps perditæ Babylonis profundas noctis tenebras, & frigus diligit Aquilonis: Sic sponsus qui Deus est, lux indeficiens, ardens ignis, gratam sui præsentiam longè faciens à dissimilibus, & indignis, in his cubat, & repausat, quos divini amoris face ignea sentit uri, qui ad perfectum diem, ferventem meridiem sunt evecti, unus cum Deo spiritus solo carnis adhuc contubernio non perfecti. Hæc Philip-

d Cant. 5. 6. Ibid. 7, 10. Ibid. 2, 8. e Philipp. Abb. in Cant. l. 1. c. 25.

pus, cujus sententiæ aliam similem adjungo S. (f) Justi Urgelitani. Christus, ait, in Ecclesia Catholica tanquam in meridie cubans mundam universum suo fulgore perfundit, & in spiritu ferventibus requiescit: atque ex ea charitate, qua orbem universum irradiat, credentes in se populos quotidie pascit.

II. Idè sponsa locum sibi postulat indicari, ubi pascat, ubi cubet sponsus in meridie. Jam nox præcescit, jam dies appropinquavit, jam refluxit aurora, nunc meridianum instat tempus, tempus lucis splendidioris, tempus in quo beneplacitū est Deo inveniri in eo. Porrò meridies tempus est gratiæ, ait (g) Abbas Tuitiensis. Meridies magnum fervorem, magnumque splendorem significat, ait (h) Augustinus. Meridies splendor est divinæ majestatis, ait (i) Origenes. Fervor meridiani solis, inquit (k) Beda, consuevit in Scripturis ardorem dilectionis, & illustrationem Spiritus sancti significare. Propterea Manichæi meridianam partem malo tribuebant, ut refert Titus (l) Bostrorum Episcopus, quia luce & charitate carebant. Meridies, inquit (m) Ambrosius, præsentis sæculi Ecclesia est, ubi justitia splendet, ubi fulget judicium sicut meridies, ubi umbra non cernitur. Meridies, inquit (n) Aponius, mundi renunciatio est, & perfecta rerum terrenarum abnegatio. Meridies, ait (o) Thomas Cisterciensis, est claritas contemplativorum, qui adhuc laborant in hac peregrinatione. Tandem meridies est visio beatifica, ut testatur (p) Bernardus, quæ est electorum perpetua merces. In hoc meridie, ait (q) Laurentius Justinianus, cognoscitur in Verbo Pater, in Genitore Filius, & ab utroque emanatio, processio, & amplexus, in tribus videlicet personis una substantia, una Deitas, par gloria, æqualis potestas, & indivisibilis unitas, Pater,

f Iustus Vigelitan. comm. in Cant. c. 1. g Ruper. Abb. com. in Abdiam. h Aug. serm. 50. de verb. Dom. i Origen. hom. 1. in Cant. k Beda to. 8. lib. de templ. Sal. c. 20. l Titus Bostr. l. 1. adu. Manichæos. m Amb. 4. exa. c. 5. n Apon. initio l. 2. in Cant. o Thom. Cister. l. 2. comm. in Cant. p Bernard. ser. 33. in Cant. q Laur. Justin. de humilit. c. 24.

Verbum, Spiritus sanctus, unus Deus sine initio, æternus, immensus, beatus. O verè merities, plenitudo fervoris, & lucis, solis statio, umbrarum exterminatio! O perenne solstitium, quando jam non inclinabitur dies, & nox absorpta erit in victoria! Non quæro alia tempora, dulcissime sponse, unica requies, solatium animæ meæ, non quæro alia tempora, quando in vespere, quando diluculo, quando in Solis pascis occubitu: illud tempus inquirō, quando plena luce in tuæ majestatis splendore versaris. Illam opto meridiem, in qua nullæ sunt tenebræ; illam scilicet meridiem, quam optabat qui dicebat, (*r*) *Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ.* Hunc locum, hanc meridiem indica mihi, suavissime sponse, quem diligit anima mea: ut queadmodum (*s*) Jacob adhuc in corpore manens vidit Dominum facie ad faciem, & salva facta est anima ejus: vel certè sicut (*t*) Moyses vidit eum non per figuras, & ænigmata, seu per somnia, uti Prophetæ alii; sed modo planè præcellenti, atque inexperto cæteris, sibi noto, & Deo: vel sicut (*u*) Isaias revelatis oculis cordis vidit eum super solium excelsum, & elevatum: vel etiam quomodo (*x*) Paulus raptus in Paradisum audivit verba ineffabilia, & Dominum suum **JESUM CHRISTUM** vidit oculis suis: ita ego quoque in lumine tuo, & in decore tuo per mentis excelsum te merear contemplari pascentem uberius, quiescentem securius. Nam & hic pascis, sed non in saturitate. Nec cubare licet, sed stare, & vigilare oportet propter timores nocturnos. Heu nec clara lux, nec plena refectio, nec mansio tuta, & idè (*y*) *indica mihi: ubi pascas, ubi cubes in meridie.* Quando adimplebis me lætitia cum vultu tuo? Vultus tuus merities est, vultum tuum Domine requiro. Quando exultabo in conspectu tuo, & delectabor in lætitia? Quando licebit mihi cum

r. Psal. 25. s. Genes. 32. 3. t. Num. 12. 7. u. Isai. 6. 1. x. 2. ad Cor. 12. y. Cant. 1. 6.

sponsa dicere, (2) *Inveni quem diligit anima mea, & sub umbra illius, quem desideraveram, sedi?* Sub umbra scilicet illa, qua se protegi postulabat David, ne per diem à sole combureretur, vel à Luna per noctem. Sub illa, inquam, umbra, quam spiritualis ministrat gratia torrida sæculi hujus, & mundi æstiva fugientibus. Sub hac umbra calor concupiscentiæ refrigerium, ventus elationis obstaculum habet, infirmitas remedium, mœror solatium, omne vitium temperamentum. Sub hac umbra securus quiescam, donec aspiret dies, & inclinentur umbræ, donec indices mihi ubi pascas, ubi cubes in meridie.

METRUM XIV.

TE semel ut possim, mea lux, mea vita, videre,
 Quot mihi sunt sylvæ, quot penetranda jugæ?
 Nec tamen ulla tui misera spes certa videndi,
 Vlla nec alloquij spes mihi certa datur.
 Ah! dixi, vacuo dum te perquiro cubili,
 Cur fugis è nostro, transfuga sponse, toro,
 Dumque iterum vicos, iterumque requiro plateas,
 Perditus, heu! dixi, siccine sponse lates?
 Siccine inaccessos te frustra quero per agros,
 Per juga montanis non adeunda feris?
 Quæ te lustra tegunt? quæ te, mea vita, latebra,
 Quæ loca, quæ sylva, quæ tenet atra specus?
 Cur fugis, ut savo procul hostis ab hoste recedit,
 Quæve tua potuit causa fuisse fuga?
 Credideram fictamque fugam, fictumque recessum,
 Iram namque docet fingere cautus amor.
 At geritur, video, res seria: sapè, revertari,
 Dixisti fugiens, attamen usque lates,
 Usque lates, nec te mea multa pericula tangunt,
 Nec saltem ostendis quo teneare loco.

~ Cant. 3. 4. Ibid. 2. 3.

O iij

Aspice, jam medius flagrantibus aestuat horis
 Phœbus, infesto fervet ab igne caput.
 Quis tibi, quis tantis nunc præbet in æstibus umbram?
 Ah! cave ne teneros urat arena pedes.
 Sponse cave æstivo ne fortè calore liqueſcas,
 Ne te ardens medio Phœbus ab axe cremet.
 O ego si scirem jaceas quo cespite languens,
 Umbrosi nemoris fungerer ipsa vice.
 Exciperem objecto ferventem corpore solem.
 Teque meis tegerem, sponse reperte, comis.
 Ergo ostende precor, mea spes, mea sola voluptas,
 Quæ regio invideat te mihi, quodve nemus?
 Nulli te querens parcam, dilectæ, labori,
 Exul in extremo sis licet orbe vagus.
 Iamque ego te agnoscens collo dabo brachia circum,
 Et pedibus ponam mollia vincla tuis.
 Sed quid ago? moriar currens, languensque per agros,
 Lassa etenim nequeo te fugitive sequi.
 Ergo ostende precor, mea spes, mea vita, meum cor,
 Quæ regio invideat te mihi, quisve locus.
 Siste gradum, tantique semel miserere laboris,
 Iam potes in pœnis mitior esse meis.
 Aspice, jam medio sol altior astitit orbe,
 Herbiferamque urens æstus hiulcat humum.
 Iam pastor valles, umbrasque animalia querunt,
 Inque acri tellus vivit anhela rogo.
 In ramis volucres languent, Neptunus in undis,
 Ictaque cœlesti cuncta calore cadunt,
 Huc igitur, mea vita, veni: protectus ab æstu
 Hic eris, ad solitos sponse recurrere lares.
 Est in dotali mihi commoda villula campo,
 Vere ubi perpetuo florida ridet humus.
 Hic antrum ingens est, convexo tegmine densum,
 Frigida ubi ardentes submovet umbra rogos.
 Inscius æstatis locus est, cumque altior est sol,
 Incipit hic modica luce rubere dies.

*Nec desunt gelidi fontes, rivique loquaces,
 Murmure qui somnum conciliare queant.
 Abdita quin etiam tacito spelunca recessu
 Celabit nostras, ô mea vita, faces.
 Nullus erit, placidos qui turbet acerbus amores,
 Oscula, nullus erit, qui prohibere queat,
 Huc mea lux, propera, procul urbibus, atque tumultu,
 Optata ut possim sola quiete frui.
 Aspice, stelligerum multo tibi flore paratur
 Sponse iter, & tremulo te vocat aura sono.
 Ergo age, jam propera, qui causa mei tormenti
 Solus es, ah! tantas, spes mea, rumpe moras,
 Rumpemoras, alioquin languens, ustaque flammis
 Sponse tuis, sine te deficiens moriar.*

III. Meridie autem oramus, quia Christus Salvator
 noster semper medio est oblectatus. Nam ut salutem
 operaretur in medio terræ, media nocte natus est in
 medio duorum animalium; & adhuc puer in medio
 Doctorum disputavit. Cum vitæ autem, atque virtu-
 tum jam perfecta suscepisset incrementa, sua vo-
 lens impartiri charismata, dicebat, (a) *Ego sum in
 medio vestri, sicut qui ministrat.* Affixus cruci in medio
 latronum, futuro præludens judicio, bonum ad dexte-
 ram, malum habuit ad sinistram. Post triumphalem
 resurrectionem stans in medio discipulorum pacis suæ
 pignore ditavit illos. In regno autem suo visus est à Jo-
 anne in medio throni, in medio quatuor animalium, in
 medio seniorum. Nos etiam inter medios Cleros, me-
 dioque die, in medio Ecclesiæ laudem dicimus illi, ut
 doceat nos medium in omnibus tenere, dictumque il-
 lud sapientum in medio cordis nostri exculpere digne-
 tur, ut ne quid nimis. Adagium celeberrimum est apud
 (b) Joannem Tzetzem, Dimidiū plus toto: nihil est enim
 aurea mediocritate præstabilius, atque ut Tragicus
 canit, (c)

a Luc. 22. 27. b Io. Tzetzes Chiliad. 7. v. 235. c Seneca in Oepid. act. 1.

*Quisquis medium defugit iter,
Stabili nunquam tramite curret.*

Hæc est autem mediocritas, non ambulare in magnis, neque in mirabilibus super se: & ut docet (*d*) Bernardus, non infra deijci, non attolli supra, non evadere in longius, non extendi in latius. Locus medius tutus est. Medium sedes modi, & modus virtus. Medium qui deserit, malos exitus habet. (*e*) Galenus medium commendat tanquam primarium valetudinis fulcimentum: & Moderatus (*f*) Columella illud præceptum maximè extollit, quod sapiens unus de septem posteritati pronunciavit, μέτρον ἀριστον medium semper, & modum rebus adhibendum. Denique carmen aureum (*g*) Pythagoræ est; Optima res medium est super omnia.

METRUM XVII.

*N*on fasces igitur, non nimias opes,
Non plebis cupiam munera divitis,
Latam fingere vitam
 Si possim arbitrio meo.
Ridet terrifici fulminis impetum
Arbor, quæ gelidis vallibus incubat;
 Nec cœli timet iram
 Tecti pauperis incola.
Certat dum volucres vincere cœlicas,
Nomen Dædalides eripuit freto:
 Alter, dum errat in axe,
 In flumen stolidus ruit.
Stet quicumque volet culmine lubrico,
Regalique potens sanguine: mox erit
 Stultæ fabula plebis,
 Mundique instabilis jocus.

d Bern. de consider. lib. 2. c. 10. *e* Galen. de sanit. tuenda l. 1. c. 8. circa finem. *f* Columel. lib. 1. cap. 3. *g* Pythag. in carminibus aureis. v. 38.

*In magnis requies est minor : imminet
Mors illis gravior , qui nimis omnibus
Fama & stemmate notii
Ignoti pereunt sibi.*

§. III.

*Dæmonium meridianum quid sit. Sextæ horæ mysteria ex
sacris libris. Hac hora crucifixus est Christus.*

I. **S**exta item hora oratio necessaria est Sanctorum
Sexemplo, ait (a) Basilus, ut liberemur ab incuria,
& dæmonio meridiano : ab insidiis scilicet malignorum
spirituum, qui cum merito tenebræ voluntatis in malo
prorsus obfirmatæ nocte perpetua damnati sint, solent
tamen ad decipiendos incautiores non solum diem, sed
& meridiem simulare. Hoc sanctus (b) Bruno Cartu-
fianorum sanctissimus Institutor ad eos similiter refert,
qui ex patre diabolo orti desideria ejus, & opera conan-
tur perficere. Hæretici, inquit, in meridiano viden-
tur esse, id est ad modum meridiei ferventes in bona
operatione, cum quædam simulatoria bona opera fa-
ciant, & clari, & splendidi in humanis, & subtilibus
sententiis suis falsissimis videantur. Hi meridiem
promittunt, sed quoniam Christi lumen non habent,
non sunt meridies, ait (c) Hieronymus, sed dæmonium
meridianum. Isti sunt qui dicunt, (d) Ecce hic est
Christus, ecce illic, confluunt autem ad illos multi, &
credunt eis, quos faciunt filios gehennæ duplo quam
se. Sed & malis Christianis tanquam membris suis
utitur tentator, ut improvidis sub specie boni malum
persuadeat. Sententia aurea (e) oris aurei est ; Cum
in tentationibus impugnatur à malis Christianis anima
Christiana pro sua religione, & pro sua fide confusio
nascitur, & ardor cum rubore, & fit quasi meridies,

a Basil reg fus, q. 37. b Bruno in ps. 90. c Hieron, in eund. psalm. d Marc.
13. 21. e Chrysof, in ps. 90.